

Symud i Gartref Gofal Canllawiau Asesu Ariannol a Thaliadau 2019/2020

Ffeithlen 2

(Mai 2019)

Rhagarweiniad

Ar 6 Ebrill 2016, cyflwynwyd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae rhan o'r Ddeddf yn ceisio cael mwy o gysondeb o ran codi tâl a lleihau'r amrywiadau eang mewn trefniadau codi tâl a'r symiau sy'n cael eu codi gan wahanol Awdurdodau Lleol yng Nghymru. Mae disgrisiwn gan Awdurdodau Lleol i benderfynu a fyddant yn codi tâl am wasanaethau neu beidio, ac i benderfynu pa wasanaethau y codir tâl amdanynt a faint o dâl a godir am bob gwasanaeth.

Faint fydd yn ei gostio?

Mae'r Cyngor o bryd i'w gilydd yn adolygu'r gwasanaethau y mae'n codi tâl amdanynt ac mae'n adolygu'r tâl a godir am bob gwasanaeth o leiaf unwaith y flwyddyn.

Bydd y costau'n dibynnu ar eich anghenion gofal asesedig a'r math o arhosiad neu leoliad. Y canlynol yw'r gwahanol fathau o arosiadau neu leoliadau:

- **Gofal Tymor Byr/Seibiant** - Ystyr gofal tymor byr/seibiant yw arhosiad byr wedi'i gynllunio neu heb ei gynllunio mewn cartref gofal nad yw'n debygol o bara am fwy nag 8 wythnos adeg eich derbyn. Pennir lefel a hyd y gofal a chymorth i'w darparu ar sail eich asesiad o anghenion a gallwch gael eich derbyn am unrhyw reswm, e.e. i roi seibiant i'ch gofalwr/gofalwyr. Codir tâl am ofal tymor byr/seibiant dan y rheolau ynghylch codi tâl am wasanaethau dibreswyl am y cyfnod sydd ei angen yn sgil eich asesiad o anghenion a hyd at 8 wythnos (gweler Ffeithlen 1 - Gwasanaethau Cymdeithasol Dibreswyl - Canllawiau Asesu Ariannol a Thaliadau) ac, os bydd yn para am fwy nag 8 wythnos, neu fod penderfyniad yn cael ei wneud cyn diwedd y cyfnod o 8 wythnos bod angen arhosiad dros dro/parhaol bydd y rheolau ynghylch codi

tâl am arosiadau dros dro/parhaol (pa un bynnag fydd yn berthnasol) mewn cartref gofal yn weithredol o'r adeg hon (gweler isod).

- **Arhosiad dros dro** - Cyfnod gofal lle rhagwelir y byddwch yn gallu dychwelyd i'ch cartref eich hunan rywbryd yn y dyfodol yw arhosiad dros dro. Mae eich arhosiad dros dro yn debygol o bara am fwy nag 8 wythnos, ond gall fod yn llai a gall bara am hyd at 52 wythnos. Bydd y taliadau yn seiliedig ar yr un rheolau â'r rheiny ar gyfer preswylwyr parhaol (gweler isod), ac eithrio'r ffaith, os ydych yn berchen ar gartref, na fydd gwerth eich prif breswylfa yn cael ei ystyried cyhyd â'ch bod yn aros dros dro, hyd at uchafswm o 52 wythnos. Fodd bynnag, os ydych yn berchen ar eiddo arall neu os ydych yn berchen ar dir, byddai gwerth yr ased hwn yn cael ei gynnwys yn yr asesiad ariannol o ddiwrnod cyntaf y lleoliad.
- **Arhosiad parhaol** - arhosiad parhaol yw cael eich derbyn i gartref gofal lle rhagwelir y bydd angen i chi fyw yno am gyfnod amhenodol. Os byddwch, wedi hynny, yn gallu dychwelyd i'ch cartref eich hunan, yna dan amgylchiadau penodol, bydd y rheolau arhosiad dros dro yn cael eu hôl-weithredu.

Faint fydd yn rhaid imi dalu am fy ngofal preswyl?

Nid oes un ateb syml. Bydd yn dibynnu ar y math o ofal y byddwch yn ei dderbyn yn ôl yr asesiad a chost darparu'r gwasanaeth hwn. Hefyd, bydd yn dibynnu ar eich cyfalaf (gan gynnwys eiddo) yn achos lleoliad parhaol a thros dro, os yw'n berthnasol). Incwm a lwfansau/diystyriadau/treuliau, a pha un a yw'n lleoliad parhaol neu dros dro. Bydd yr union swm y byddwch yn ei dalu yn cael ei bennu yn yr asesiad ariannol (prawf modd). Ni fydd neb yn talu mwy na chost lawn y lleoliad yn y cartref gofal.

Codir tâl arnoch o ddiwrnod cyntaf y lleoliad, fodd bynnag, ni fydd yr anfoneb gyntaf am daliadau gofal yn cael ei chyhoeddi nes y byddwch yn cael datganiad yn nodi sut y cyfrifwyd y taliadau. O ganlyniad, bydd angen ichi arbed eich budd-daliadau a'ch incwm o'r dyddiad y byddwch yn mynd i mewn i'r cartref gofal, gan y bydd angen defnyddio'r rhan fwyaf o'r rhain i dalu tuag at gost y cartref gofal.

Sut mae'r tâl yn cael ei weithio allan?

Gwahoddir defnyddwyr gwasanaeth i gael asesiad ariannol personol i benderfynu faint fyddant yn ei dalu am y lleoliad. Bydd defnyddwyr gwasanaeth â chyfalaf

(gan gynnwys eiddo yn y rhan fwyaf o achosion) uwchlaw'r trothwy cyfalaf uchaf (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon) yn cael eu hasesu i dalu cost lawn y lleoliad; fodd bynnag, gofynnir i ddefnyddwyr gwasanaeth y mae eu hasedau islaw'r lefel hon dalu tâl bob amser ac, fel arfer, bydd hyn yn seiliedig ar eich holl incwm, gan dynnu rhai mathau o incwm a ddiystyrir a'r Isafswm Incwm (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon) tuag at eu costau gofal.

Beth os nad wyf am ddatgelu fy asedau?

Gallwch ddewis peidio â datgelu eich asedau ac, yn yr achosion hynny, gofynnir ichi dalu cost lawn y lleoliad. Bydd y gost lawn yn dibynnu ar eich anghenion gofal asesedig a'r math o arhosiad, a gall gynnwys Cost Ychwanegol (gweler tudalen 7 y Ffeithlen hon).

Cyfalaf

Mae Llywodraeth Cymru'n cyhoeddi trothwy cyfalaf bob mis Ebrill ac mae'r ffigur presennol i'w weld ar dudalen 14 y Ffeithlen hon.

Os yw eich asedau (gan gynnwys cynilion, cyfrifon cyfredol, buddsoddiadau ac eiddo, os yw'n berthnasol) yn fwy na'r ffigur hwn, gofynnir ichi dalu cost lawn y lleoliad hyd nes y bydd lefel eich asedau yn disgyn islaw'r ffigur hwn, a phryd hynny bydd asesiad ariannol newydd yn cael ei gwblhau a bydd tâl newydd yn cael ei gyfrifo. Bydd y gost lawn yn dibynnu ar eich anghenion gofal asesedig a'r math o leoliad. Gall y tâl hwn gynnwys Cost Ychwanegol os yw'r cartref gofal a ddewiswyd gennych yn codi tâl uwch na'r hyn a gytunwyd gan yr Awdurdod (gweler tudalen 7 y Ffeithlen hon).

Gall rhai mathau o gyfalaf gael eu diystyru wrth benderfynu faint o gyfalaf sydd gennych ac, i gael rhagor o wybodaeth am hyn, dylech gysylltu â'r Tîm Asesiadau Ariannol (gweler y manylion cyswllt ar dudalen 13 y Ffeithlen hon).

Os yw eich cyfalaf yn llai na'r trothwy, yna bydd hwn yn cael ei anwybyddu yn ystod yr asesiad ariannol a bydd unrhyw dâl a godir arnoch yn dibynnu ar eich incwm a'ch treuliau/lwfansau yn unig.

Incwm

Yn y mwyafrif o achosion bydd eich holl incwm o ba ffynhonnell bynnag yn cael ei gynnwys yn yr asesiad ariannol. Bydd angen i chi arbed eich budd-daliadau a'ch incwm o'r dyddiad y byddwch yn mynd i mewn i'r cartref gofal, gan y bydd angen defnyddio'r rhan fwyaf o'r rhain i dalu tuag at gost y cartref gofal. Mewn rhai

amgylchiadau fodd bynnag, mae'n bosib y bydd rhai elfennau o'r incwm yn cael eu diystyru neu bydd lwfansau'n cael eu hystyried, a bydd hynny'n gostwng yr incwm fydd yn cael ei gynnwys yn yr asesiad ariannol. Ym mhob achos, byddwch yn gallu cadw'r Isafswm Incwm (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon).

Lwfansau neu Ddiystyriadau

Mewn asesiad ariannol personol mae wastad swm o arian na ellir ei ddefnyddio i dalu tâl. Gelwir hyn yn Isafswm Incwm (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon) ac mae Llywodraeth Cymru yn pennu'r isafswm hwn bob blwyddyn.

Yn ogystal â'r Isafswm Incwm, gall rhai ffynonellau incwm eraill gael eu diystyru'n llwyr neu'n rhannol. Gweler yr enghreifftiau isod:

- Unrhyw enillion cyflogaeth
- Budd-dal Plant
- Taliadau Bonws y Nadolig
- Credyd Treth i Bobl Anabl
- Treth Incwm ac Yswiriant Gwladol
- Elfen Symudedd y Lwfans Byw i'r Anabl a'r Taliad Annibyniaeth Personol (o'i gymharu â'r elfen ofal) ac atodiad symudedd y Pensiwn Rhyfel
- Treuliau a delir yn y gwaith
- Taliadau i Gyn-garcharorion Rhyfel y Dwyrain Pell a thaliadau Niwed trwy Frechiad
- £10 gyntaf pensiynau Gweddwon/Gwŷr Gweddw Rhyfel, Taliadau Incwm Gwarantedig i oroeswyr gan Gynllun Iawndal y Lluoedd Arfog, pensiwn Anaf Rhyfel Sifil a thaliadau i'r rhai a ddioddefodd erledigaeth gan y Sosialwyr Cenedlaethol
- Gwerth eich cartref/prif breswylfa (yn achos arosiadau Tymor Byr ac arosiadau Dros Dro am hyd at 52 wythnos)
- Pensiwn Atodol Gweddwon Rhyfel
- Taliadau Tanwydd Gaeaf
- Credyd Treth i Deuluoedd sy'n Gweithio
- Pensiwn Anabledd Rhyfel
- Hyd at £5.75 gyntaf Credyd Cynilion
- 50% o bensiwn preifat/galwedigaethol lle rydych yn rhoi o leiaf 50% o'r pensiwn i'ch priod/partner i dalu eu costau byw

A allaf drosglwyddo unrhyw rai o fy asedau i rywun arall?

Os ydych yn trosglwyddo cynilion, arian neu asedau eraill i rywun neu yn gwerthu eiddo am lai na'i werth ar y farchnad cyn derbyn gofal, neu tra byddwch yn derbyn gofal, efallai y byddwn yn eich asesu fel petaech yn dal i fod â gwerth llawn yr ased. Efallai y bydd y person sy'n manteisio yn dod yn atebol am unrhyw daliadau sydd heb eu talu.

Byddwn yn gofyn i chi am amseriad y trosglwyddiad, y rheswm am ei wneud, pwy yw'r derbynnydd a gwerth ariannol y trosglwyddiad a byddwn yn defnyddio'r wybodaeth hon i seilio ein penderfyniad ynghylch a yw'r ased yn cael ei gynnwys neu ei ddiystyru o'r asesiad ariannol.

A oes angen i mi ddweud wrthy ch am unrhyw newid?

Dylech roi gwybod inni os bydd eich budd-daliadau/incwm yn cynyddu neu'n gostwng, os byddwch yn cael unrhyw fudd-daliadau/incwm newydd, os byddwch ar eich ennill yn ariannol yn sgil etifeddu neu unrhyw drosglwyddiad arall, neu os yw eich cynilion/cyfalaf wedi codi'n uwch neu'n is na'r trothwy cyfalaf uchaf (gweler y trothwy cyfalaf presennol ar dudalen 14 y Ffeithlen hon) neu os bydd treuliau newydd neu ychwanegol gennych yn sgil newid yn eich anghenion gofal.

Trefniadau ar gyfer Asesiadau Ariannol

Bydd pawb y bydd y Cyngor yn eu lleoli mewn Cartref Gofal yn cael cynnig asesiad ariannol i gyfrifo'r tâl am y lleoliad. Gallwch ddewis gwrthod, ac yn yr achos hwnnw, gofynnir ichi dalu cost lawn y lleoliad ar y pryd.

Os byddwch yn cytuno i gael asesiad ariannol yna gall hyn ddigwydd yn eich cartref chi, neu yn y cartref gofal, er mwyn sicrhau preifatrwydd, neu gellir trefnu cyfweliad preifat mewn man cyfleus yn un o swyddfeydd y cyngor. Os dymunwch, gall perthynas neu ffrind fod yn bresennol neu'ch cynrychioli. Os nad ydych yn trin eich materion ariannol eich hunan, yna gall y person sy'n gwneud hynny drosoch lenwi'r ffurflen ar eich rhan.

Mae'n bwysig nad ydych yn talu mwy nag y dylech am y lleoliad. Trwy edrych ar eich sefyllfa ariannol gallwn sicrhau bod eich tâl yn gywir a'ch bod yn derbyn yr holl fudd-daliadau y mae gennych hawl iddynt. Os oes angen, byddwn yn eich helpu chi i lenwi unrhyw ffurflen/ffurflenni fydd ei/eu hangen er mwyn hawlio budd-dal o'r Adran Gwaith a Phensiynau/y Ganolfan Byd Gwaith.

Byddwn ni'n gofyn am weld dogfennau ariannol i ategu eich cais a bydd rhaid inni wneud copïau o'r dogfennau ariannol a ddefnyddiwn er mwyn inni gael cofnod cywir o'ch sefyllfa ariannol pan fyddwch yn cael asesiad ariannol. Mae gennym weithdrefnau i ddiogelu eich preifatrwydd.

Os byddwch yn fwriadol yn gwneud datganiad anwir ar y ffurflen asesu er mwyn lleihau'r taliadau y bydd yn rhaid ichi eu talu neu er mwyn osgoi gorfod talu, neu os na ddatgelwch eich holl amgylchiadau ariannol, gellir codi'r tâl llawn arnoch am y lleoliad a ddarperir.

Mae'n bosibl na fydd tâl am wasanaethau ôl-ofal a fydd yn cael eu darparu o dan Adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983.

Ni fydd defnyddwyr gwasanaeth a leolir mewn Cartref Gofal sy'n dioddef gan unrhyw ffurf ar CJD ac sydd wedi cael diagnosis gan Ymarferydd Meddygol Cofrestredig yn cael asesiad ariannol, a byddant yn cael eu heithrio'n awtomatig ac yn derbyn gwasanaeth am ddim.

A fydd yn rhaid i'm gŵr neu i'm gwraig dalu rhywfaint tuag at fy ngofal?

Mae'r asesiad ariannol yn seiliedig ar eich asedau chi yn unig, gan gynnwys eich cyfran chi o'ch cydasedau.

Bydd yr asesiad ariannol yn cael ei gynnal ar y person a fydd yn cael ei (l)leoli yn y Cartref Gofal. Dim ond yr incwm a'r cyfalaf y mae gan y person hwnnw hawl iddynt fydd yn cael eu hystyried. Os yw'r cyfalaf/buddsoddiadau ac ati ganddynt ar y cyd â rhywun arall yna cânt eu dosrannu'n gyfartal, neu ar sail hawl os bydd y wybodaeth a ddarperir yn dangos rhywbeth gwahanol. Os oes budd-daliadau'n cael eu talu ar sail 'pâr' yna bydd y swm a delir i'r person sy'n derbyn gwasanaeth yn cael ei ystyried yn y broses asesu ariannol. Byddwn yn diystyru 50% o bensiwn preifat/galwedigaethol os ydych yn rhoi o leiaf 50% o'r pensiwn i'ch priod/partner i dalu eu costau byw.

Os yw eich priod/partner yn dal i fyw gartref, bydd yr eiddo yn cael ei ddiystyru at ddibenion yr asesiad tra eu bod yn dal i fyw yno, fodd bynnag, bydd y penderfyniad hwn yn cael ei adolygu os bydd eu hamgylchiadau yn newid. Bydd y Cyngor yn ymdrechu i sicrhau nad yw incwm eich priod/partner yn disgyn islaw lefel a bennwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau/y Ganolfan Byd Gwaith. Cynigir asesiad ariannol i'r person arall/pobl eraill sy'n byw yn y tŷ.

Faint bydd yn rhaid imi ei dalu os aseswyd bod angen Gofal Nyrsio arnaf?

Os aseswyd bod angen gofal nyrsio arnoch, bydd y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yn talu swm wythnosol tuag at eich ffioedd gofal nyrsio, a bydd y swm hwn yn cael ei dalu'n uniongyrchol i'r cartref gofal. Mae'r swm hwn i'w weld ar dudalen 14 y Ffeithlen hon. Mae hyn ond yn berthnasol i gartrefi gofal yng Nghymru; bydd y trefniadau'n wahanol os byddwch yn symud i gartref gofal yn Lloegr neu yn yr Alban.

Cynigir asesiad ariannol i chi er mwyn pennu'r tâl am elfen 'Gofal Cymdeithasol' eich lleoliad a bydd y swm yr asesir bod yn rhaid i chi ei dalu yn dibynnu ar eich incwm, asedau a threuliau, fel y disgrifiwyd eisoes.

Faint bydd yn rhaid imi ei dalu os aseswyd bod angen Gofal Iechyd Parhaus arnaf?

Dan rai amgylchiadau, bydd eich anghenion gofal iechyd yn golygu bod yr Awdurdod Iechyd yn derbyn y cyfrifoldeb am dalu cost lawn y lleoliad dan y trefniadau Gofal Iechyd Parhaus; yn y sefyllfa hon ni fyddid yn gofyn i chi wneud unrhyw gyfraniad ariannol.

Costau Ychwanegol – yn berthnasol i'r preswylwyr hynny y mae cyfanswm eu hasedau islaw'r trothwyon cyfalaf uchaf (a elwir weithiau'n Gyfraniad Gwirfoddol Ychwanegol neu'n Ychwanegiad)

Mae gan yr awdurdod ffioedd safonol y mae'n eu talu i gartref gofal, gan ddibynnu ar eich anghenion gofal asesedig.

Os byddwch yn dewis cartref gofal sydd yn ddrutach na'r ddau gartref gofal sydd yn cael ei gynnig i chi ar yr amser rydych yn cael eich lleoli mewn cartref gofal, h.y. lle mae'r cartref gofal rydych wedi dewis yn codi ffi wythnosol sy'n uwch na'r ffioedd sydd yn ofynnol gan y ddau gartref gofal cynigwyd i chi, ni allwch dalu'r Gost Ychwanegol eich hun ond os oes gennych ddigon o incwm wythnosol i dalu cost y lleoliad neu os yw eich asedau uwchlaw'r trothwy cyfalaf uchaf presennol (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon).

Os nad oes gennych ddigon o incwm neu os yw cyfanswm eich asedau islaw'r trothwy cyfalaf, rhaid i drydydd parti gytuno i dalu'r Gost Ychwanegol ac ef/hi fydd yn gyfrifol am dalu'r swm hwn a bydd yn *ychwanegol* at eich tâl a aseswyd.

Gofynnir i'r trydydd parti, neu i chi eich hunan, gan ddibynnu ar yr amgylchiadau, lofnodi cytundeb â'r awdurdod lleol i dalu'r Gost Ychwanegol.

Bydd y Gost Ychwanegol yn ychwanegol at eich tâl am y lleoliad sy'n seiliedig ar brawf modd.

Beth os oes gennyf ddigon o incwm neu gynilion i dalu cost lawn fy lleoliad?

Os yw eich cynilion uwchlaw'r trothwy cyfalaf uchaf (gan gynnwys eiddo) neu os yw eich incwm wythnosol yn ddigonol i dalu cost lawn eich lleoliad, gallwch ofyn i'r Awdurdod Lleol drefnu'r lleoliad ar eich rhan a chodir cost lawn y lleoliad arnoch.

Beth os yw fy arian ynghlwm wrth fy nhŷ?

Os yw cyfanswm eich cyfalaf uwchlaw'r trothwy cyfalaf uchaf, ond nad yw ar gael ichi oherwydd bod eich cyfalaf ynghlwm wrth eich prif eiddo/tir ac nad ydych yn dymuno ei werthu neu'n gallu ei werthu ar yr adeg hon, bydd y Cyngor yn gwneud Cytundeb Taliadau Gohiriedig â chi neu'ch cynrychiolydd, a byddwch yn gallu gohirio elfen o'ch tâl, gan gynnwys y Gost Ychwanegol, os yw'n briodol, hyd nes y bydd y cytundeb taliadau gohiriedig yn dod i ben (gweler 'Beth yw Cytundeb Taliadau Gohiriedig?' ar dudalen 10 y Ffeithlen hon).

Faint a godir arnaf os byddaf yn gorfod treulio amser yn yr ysbyty yn ystod fy arhosiad yn y Cartref?

Os ydych yn breswlydd dros dro neu'n breswlydd parhaol mewn Cartref Gofal ac yn cael eich derbyn i'r ysbyty, byddwn yn cadw eich lleoliad ar eich cyfer hyd nes y penderfynir nad oes angen y lleoliad arnoch mwyach neu hyd nes y penderfynir na fydd y lleoliad yn gallu diwallu eich anghenion yn y dyfodol. Yn ystod eich cyfnod yn yr ysbyty byddwn yn dal i godi arnoch am eich lleoliad. Bydd swm y tâl hwnnw'n seiliedig ar y pensiynau a'r budd-daliadau rydych yn eu cael gan yr Adran Gwaith a Phensiynau/y Ganolfan Byd Gwaith yn unig.

Beth os wyf yn berchen ar eiddo?

At ddibenion yr asesiad ariannol, gall eiddo gynnwys tir, tŷ, siop, carafán, fflat, ac ati, rydych yn berchen arno/arni neu'n berchen yn rhannol arno/arni.

I bob un o ddefnyddwyr ein gwasanaeth sy'n cael eu derbyn yn barhaol i gartref gofal, ni fydd gwerth eich prif breswylfa yn cael ei ystyried am y 12 wythnos gyntaf

yn dilyn eich derbyn i'r cartref gofal. Fodd bynnag, pe baech yn gwerthu eich cartref yn ystod y cyfnod 12 wythnos cychwynnol hwn, byddai'r arian a gafwyd am yr eiddo yn cael ei ystyried o'r dyddiad gwerthu ymlaen.

Os ydych yn berchen ar dir, byddai gwerth y tir yn cael ei gynnwys o'r diwrnod cyntaf y cewch eich derbyn i'r cartref gofal yn achos preswylwyr dros dro a phreswylwyr parhaol.

Byddwn yn trefnu i rywun brisio eich eiddo ar gyfer yr asesiad ariannol.

Nid yw gwerth eich tŷ yn cael ei ystyried o gwbl os yw hefyd yn brif breswylfa i unrhyw un o'r bobl ganlynol:

- Eich partner (mae hyn yn golygu gŵr, gwraig, partner sifil neu rywun yr ydych yn byw gyda nhw fel gŵr/gwraig neu bartner);
- Perthynas sydd dros 60 oed;
- Perthynas sy'n analluog (mae hyn yn golygu ei fod/bod yn derbyn budd-daliadau anabledd neu y gallai eu derbyn);
- Plentyn dan 18 oed;
- Gofalwr sydd wedi rhoi'r gorau i'w gartref/chartref ei hunan i ofalu amdanoch;
- Rhiant unigol â phlentyn dibynnol, os ydynt wedi ysgaru neu ymddieithrio oddi wrth y preswilydd;
- Perthynas nad yw'n berchen ar gartref arall ac a oedd yn byw gyda chi cyn ichi symud i fyw mewn cartref gofal.

Os yw gwerth eich tŷ wedi cael ei anwybyddu gan fod rhywun arall yn byw ynddo a bod yr unigolyn hwnnw maes o law yn symud o'r tŷ neu'n marw, fel rheol bydd gwerth y tŷ yn cael ei ystyried o'r dyddiad y bydd yr unigolyn yn gadael y tŷ.

Beth os yw rhywun yn berchen fy eiddo ar y cyd â mi?

Byddem yn edrych yn fanwl ar ddogfennau i gadarnhau eich bod yn berchen yr eiddo ar y cyd â rhywun arall ac fel rheol byddem yn ystyried gwerth eich canran chi o'r eiddo yn unig.

Beth os yw fy eiddo wedi cael ei drosglwyddo i rywun arall?

Byddem yn edrych yn fanwl ar y dogfennau sy'n cadarnhau hyn. Os cafodd eich eiddo ei drosglwyddo i rywun arall byddwn fel arfer yn gofyn ichi ddarparu gwybodaeth sy'n ymwneud â thelerau'r trosglwyddo. Byddwn hefyd yn ymgynghori

â'n hadran gyfreithiol i gael penderfyniad ynghylch a fydd eich eiddo yn cael ei gynnwys yn eich asesiad ariannol.

A fydd yn rhaid imi werthu fy eiddo?

Os ydych yn berchen ar eich eiddo, gallwch ddewis a ydych am ei werthu neu beidio. Os yw eich cynilion, buddsoddiadau a chyfalaf arall islaw'r trothwy cyfalaf (gweler tudalen 14 y Ffeithlen hon), cynigir Taliadau Gohiriedig ichi – gweler y Ffeithlen, 'Beth yw Cynllun Taliadau Gohiriedig'. Drwy gytuno i Taliadau Gohiriedig, caniateir i gyfran o'ch tâl barhau heb ei thalu hyd ddyddiad diweddarach. Byddem yn disgwyl ichi gyfrannu unrhyw incwm rydych yn ei dderbyn, a'r diffyg rhwng eich incwm a chost lawn y lleoliad fyddai'r swm a fyddai'n cael ei ohirio. Bydd yr adran yn gosod "Arwystl Cyfreithiol" ar yr eiddo hyd nes y bydd wedi'i werthu. Mae hyn yn golygu y gallwn gasglu'r swm sy'n ddyledus gennych pan werthwch eich tŷ yn y dyfodol.

Beth fydd yn digwydd os rhoddaf fy eiddo ar werth?

Os dewiswch roi'ch eiddo ar werth, byddwn yn parhau i'ch cynorthwyo i dalu am gost eich gofal tan y bydd eich eiddo wedi'i werthu. Ar ôl i'r eiddo gael ei werthu, rhaid ichi ddweud wrthym a byddwn yn cyfrifo faint y bydd yn rhaid ichi ei ad-dalu am y cymorth ariannol a gawsoch hyd at yr amser hwnnw. Hefyd, byddwn yn dweud wrthyf faint y bydd yn rhaid ichi ei dalu yn y dyfodol.

Beth os na fyddaf yn rhoi fy eiddo ar werth?

Os dewiswch beidio â rhoi eich eiddo ar werth, byddwn yn parhau i'ch cynorthwyo i dalu am gost eich gofal. Byddwch yn dal i gyfrannu at y gost o'ch incwm, ond bydd y diffyg rhwng yr hyn rydych yn ei dalu inni a'r taliadau a aseswyd yn gallu cael ei ohirio dan y Cynllun Taliadau Gohiriedig (gweler isod) a byddwch yn ad-dalu'r ddyled a gronnyd pan fydd yr eiddo wedi'i werthu.

Beth yw Cynllun Taliadau Gohiriedig?

Os nad oes gennych ddigon o arian i dalu'r tâl wythnosol, oherwydd bod y cyfalaf sydd gennych ynghlwm wrth eich prif breswylfa, bydd yr awdurdod yn cytuno i ganiatáu i'r ddyled gronni. Bydd yn rhaid ichi, neu eich ystad, ad-dalu'r taliadau a ohiriwyd pan fyddwch yn gwerthu eich cartref neu yn gadael y cartref gofal preswyl. Ni fydd yr awdurdod yn codi llog tra bydd y taliadau'n cael eu gohirio. Fodd bynnag, codir llog ar eich ystad ar y swm sydd heb ei dalu 90 diwrnod ar ôl ichi farw.

Os ydych yn dymuno gohirio eich taliadau, bydd yn ofynnol ichi lofnodi cytundeb cyfreithiol ysgrifenedig â'r awdurdod.

A gaf gadw unrhyw arian o fy incwm i mi fy hun?

Bydd gennych hawl i Lwfans Isafswm Incwm bob wythnos. Cewch ddefnyddio hwn fel y mynnwch ac ni cheir ei ddefnyddio byth i dalu cost eich gofal, os nad ydych yn dewis gwneud hynny. Mae Llywodraeth Cymru yn pennu swm y Lwfans Isafswm Incwm bob blwyddyn ac mae'r swm presennol i'w weld ar dudalen 14 y Ffeithlen hon.

Sut y telir ffioedd Cartref Gofal?

Mae nifer o ffyrdd y gallwch dalu eich ffioedd a chewch ddewis yr un sydd orau gennych. Yn aml, defnyddir mwy nag un ffordd os mai hynny sydd fwyaf cyfleus ichi. Y canlynol yw'r dewisiadau mwyaf poblogaidd:

- **Ailgyfeirio pensiynau** - mae'n bosibl trefnu i'ch pensiwn gwladol (Pensiwn y Wladwriaeth) a'ch budd-daliadau eraill gael eu hailgyfeirio fel y telir hwy'n uniongyrchol i'r awdurdod lleol yn hytrach nag i chithau. Mewn rhai achosion, gellir ailgyfeirio pensiynau eich priod/eich pensiynau â chyngyflogwyr yn yr un modd.
- **Drwy anfoneb** - gallwn anfon anfoneb atoch yn rheolaidd am y rhan o'r tâl y gallwch ei thalu/rydych wedi dewis ei thalu yn y modd hwn. Bydd yr anfoneb yn berthnasol i wasanaeth y byddwch eisoes wedi'i dderbyn.
- **Debyd Uniongyrchol** - gallwch drefnu cytundeb debyd uniongyrchol fel bod eich taliad cyfan neu ran ohono yn cael ei godi'n uniongyrchol o'ch cyfrif banc. Anfonir anfoneb atoch i ddangos faint sy'n ddyledus cyn y bydd y taliad yn cael ei godi o'ch cyfrif.
- **Archeb Reolaidd** - gallwch drefnu Archeb Reolaidd â'ch banc i dalu swm penodedig bob mis i dalu eich taliad cyfan neu ran ohono. Pan fydd y taliad yn newid, bydd angen ichi drefnu Archeb Reolaidd newydd.

Beth fydd yn digwydd os na fyddaf yn talu?

Os na fyddwch yn talu'ch taliad, byddwn yn cysylltu â chi i ganfod a oes problem. Os oes problem, byddwn yn ceisio eich helpu i ddatrys y broblem. Os nad oes problem a'ch bod yn dal i beidio â thalu eich biliau, bydd yn rhaid inni gymryd camau priodol i gasglu unrhyw ddyledion.

Beth y gallaf ei wneud os credaf eich bod wedi cyfrifo fy nhâl yn anghywir?

Os ydych yn credu bod eich tâl wedi cael ei asesu'n anghywir yna cysylltwch â'r Tîm Asesiadau Ariannol. Bydd Swyddog yn bwrw golwg dros eich asesiad i sicrhau bod yr holl ffigurau'n gywir ac nad oes unrhyw wybodaeth berthnasol ar goll. Os ydych yn dal i fod yn anfodlon ar y canlyniad, gallwch ofyn i reolwr wirio'r asesiad. Os ydych yn dal i fod yn anfodlon wedi hynny, gallwch ofyn am adolygiad ffurfiol o'r penderfyniad a gall y staff yn y Tîm Asesiadau Ariannol esbonio'r camau y dylech eu dilyn nesaf.

Hefyd gallwch ofyn i rywun y tu allan i'r Cyngor fwrw golwg dros y cyfrifiadau (e.e. y Ganolfan Cyngor ar Bopeth).

Beth os wyf yn anfodlon ar y gwasanaeth neu os wyf eisiau gwneud cwyn?

Er bod byw mewn cartref gofal yn brofiad cadarnhaol iawn i'r rhan fwyaf o bobl, gall y broses o ddewis y cartref iawn, symud iddo a thalu'r ffioedd fod yn un gymhleth weithiau.

Os ydych yn anfodlon ar ein gwasanaethau, mae gennych hawl i gwyno a dylech gysylltu â'r Tîm Gwybodaeth a Chwynion. Ni fyddwch yn colli unrhyw wasanaeth o ganlyniad i'ch cwyn.

Mae modd cysylltu â'r Tîm Gwybodaeth a Chwynion fel a ganlyn:

- Drwy ffonio 01267 224488
- Drwy anfon e-bost i cwynion@sirgar.gov.uk
- Drwy lenwi ein ffurflen gwynion a chanmoliaeth sydd ar gael ar-lein: www.sirgar.gov.uk/cwynionachanmoliaeth

Ble gallaf gael rhagor o wybodaeth?

Cynnig cyngor cyffredinol a wna'r llyfryn hwn yn unig. Os oes angen rhagor o eglurhad arnoch am unrhyw ran o'r wybodaeth a geir yn y llyfryn, cysylltwch â'r:

Tîm Asesiadau Ariannol
Yr Adran Cymunedau, Cyngor Sir Caerfyrddin,
3 Heol Spilman, Caerfyrddin, SA31 1LE

Rhif Ffôn: 01267 228769/228684/228861

E-bost: SCHfinancialassess@sirgar.gov.uk

Â phwy y dylwn gysylltu i drafod fy anghenion?

Dylech gysylltu â'n **Gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth – Llesiant Delta ar: 0300 333 2222**, neu â'ch Gweithiwr Cymdeithasol, os pennwyd gweithiwr cymdeithasol i chi.

Sut rydym yn defnyddio eich gwybodaeth

Os hoffech wybod sut rydym yn defnyddio'ch gwybodaeth, edrychwch ar ein hysbysiadau preifatrwydd fan hyn:

www.sirgar.llyw.cymru/hysbysiadau-preifatrwydd

Os nad ydych yn gallu cael mynediad i'r hysbysiadau preifatrwydd ar-lein a'ch bod yn dymuno derbyn copi, ffoniwch 01267 228703.

Rhagor o rifau cyswllt defnyddiol:

Age Cymru Sir Gâr	01554 784080
Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau	
Cymdeithasol Cymru	0300 7900 126
Gwasanaeth Gofalwyr Sir Gaerfyrddin	0300 0200 002
Cyngor ar Bopeth	03444 77 20 20
Independent Age	0800 3196789
Yr Adran Gwaith a Phensiynau	0800 882 200
Y Ganolfan Byd Gwaith	0800 055 6688

Sylwch y gall unrhyw daliadau a nodir yn y llyfryn hwn newid. Mae newidiadau fel arfer yn weithredol o fis Ebrill bob blwyddyn.

Symud i Gartref Gofal 2019/20

Cyfraniad y GIG tuag at ffioedd gofal nyrsio:

£174.67 yr wythnos yn gymwys o 1af Ebrill 2018 (swm ar gyfer Ebrill 2019 heb ei gyhoeddi eto)

Y Trothwy Cyfalaf Uchaf ar gyfer 2019/20 (a bennwyd gan Lywodraeth Cymru):

£50,000.00 – nid yw cyfalaf sy'n is na'r trothwy hwn yn cael ei gynnwys yn yr asesiad ariannol

Yr Isafswm Incwm ar gyfer 2019/20 (a bennwyd gan Lywodraeth Cymru):

£29.50 yr wythnos

**Os hoffech gael y ffeithlen hon mewn print
bras, Braille neu ar dâp sain,
ffoniwch ☎ 01267 228703**

I gael gwybodaeth am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol ewch i:
www.sirgar.llyw.cymru/gofalcymdeithasol